

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 22

1967

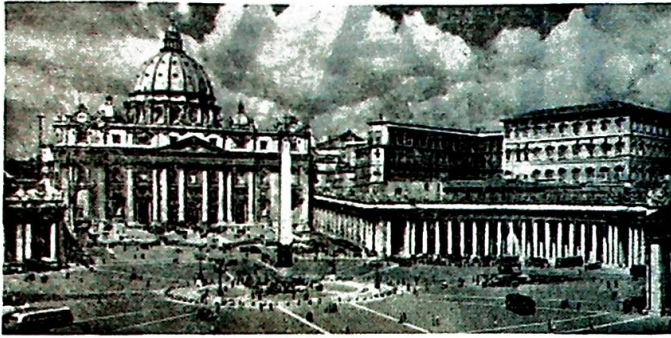
BISPESYNODEN

SIDE 348:

KLOVNEN OG «TÅREDALEN»

BLIKK PÅ TIDEN:

REKLAME PÅ AVVEIER

VATIKANET: Patriarken av Konstantinopel, Athenagoras avsluttet ved månedsskiftet sitt besøk hos pave Paul VI i Roma. De to kirkeledere møttes i pavens privatbibliotek siste dagen og sendte etterpå ut en felleserklæring om den ortodokse patriarks besøk.

Det heter i erklæringen at både paven og patriarken ser kirkenes og de kristnes fornyelse som en vesentlig forutsetning for gjeninnføringen av det fulle fellesskap mellom den romersk-katolske kirke og den ortodokse kirke. De understreker nødvendigheten av en dialog i kjærlighet, troskapen mot den ene Herre og den gjensidige forpliktelse når det gjelder egne tradisjoner.

Paul VI og Athenagoras ønsker videre at det må bli regelmessige, stadig dypere kontakter mellom katolske og ortodokse prester. De ønsker også et nærmere samarbeid når det gjelder flyktningehjelpen og fredsarbeidet og appellerer til de ansvarlige ledere av alle nasjoner i verden om å arbeide for fred og rettferdighet.

VATIKANET: Kort før han ble operert sendte pave Paul et budskap til Afrika, «Africane terrarum». Paven hilser her de nye nasjoner, minner om kristne tradisjoner i verdensdelen, blant annet i Nord-Afrika og ber Islams tilhengere forene seg med de kristne i forsvar for menneskets rettigheter.

Budskapet er det første offisielle pavelige dokument til den afrikanske kultur. Kirken ser i Afrikas moralske og religiøse verdier grunnlaget for å formidle Evangeliet og å bygge opp et nytt fellesskap i Kristus.

I en uttalelse om rasediskrimineringen understreker paven klart og tydelig at den er fordømt både av Konsilet og av ham selv.

BIRMINGHAM: Legmannskongressens arbeide begynner for alvor når de delegerte kommer hjem til sine respektive land, sa Kelvin Muir fra Englands og Wales delegasjon på et møte her i forrige uke. Det annet Vatikankonsil har bedt alle Kirkens medlemmer om å delta i arbeidet. Men vi er fremdeles ved begynnelsen, det er fremdeles mange katolikker som ikke har hørt om Konsilets retningslinjer.

Muir gikk derefter over til å snakke om enkelte av de konklusjoner som man hadde kommet til på legmannskongressen og forsøkte å vise hvordan de kan overføres på hjemlige forhold:

Rasediskriminering: Vi må alle gjøre bruk av vår innflytelse for å få bukt med diskriminering i butikker, fabrikker og i de lokale myndigheters avgjørelse. (Birmingham har et alvorlig raseproblem.)

Fred: Er vi klar til å påvirke og mase på våre politiske representanter helt til de tvinger regjeringen og alle partiene til å velge et klart standpunkt mot kjernefysisk opprustning? Det er en styrkeprøve for Kirkens ledere og for Kirkens organisasjoner, klarer vi å overbevise andre?

Utvikling: Hver av oss har en viss inntekt. Hvor meget av denne inntekt er vi beredt til å gi til mennesker som er fattigere enn oss selv?

Familieplanlegning: Spørsmålet om fødselskontroll er ett av de viktigste i dag for mange medlemmer av Kirken. Vi kan ikke late som om problemet ikke eksisterer. Vi har plikt til å hjelpe dem som trenger råd.

Muir talte på konferansen som ble ledet av hjelpebiskop Cleary.

ST. OLAV

neste nr. kommer
 2. desember

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlm. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
PREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: St. Olavs kapell (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
St. Elisabeth hospital, Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem, Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 1447 (fl. VII—31. VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30)
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

MANDALAY

De fleste av oss kjenner den romantiske sang om Mandalay og pagoden og det fjerne, fjerne Østen. Forleden ble det åpnet en ny flyrute som på tolv timer bringer en reisende, godt bevertet og i en førsteklasse liggestol, fra Kastrup til Singapore. Vi kjenner ikke nøyaktig de videre befordringsmuligheter, men det skulle være mulig å spise frokost i Oslo på en onsdag og gå til sengs i Mandalay en torsdag, Mandalay er ikke lenger bare et sted for drømmere. Flotttiljen er sikkert for lengst trukket tilbake til hjemlandet av økonomiske grunner, det er anledning til å ta telefon hjem ved ankomsten og man kan sikkert leie en bil av et internasjonalt anerkjent byrå like bortenfor den gamle pagode.

Det er med respekt å melde ikke første gang selvfølgelig at vi møter denne underlige sammenstilling av den moderne verdens svimlende og forvirrende realiteter og de gamle fabler.

Og dog: de fleste av oss lever, tenker og arbeider — i Kirken og utenfor Kirken — som om ingen ting var forandret.

For noen uker siden var undertegnede til stede under en pavemesse i Roma. Og ble stående mellom to menn, høyst forskjellige. Den ene var en praktfull sveitsergardist med farver og fjær, med hjelm og høy øks. Den andre var en herre i alminnelig jakkedress, med kortklipt hår. Men denne mannen var faktisk en amerikansk astronaut (og praktiserende katolikk) som i inneværende år har spasert rundt om i himmelrommet ganske alene en halv times tid. Han hadde gått på skyene og sett ned på oss andre med et vennlig blikk.

Og fører ikke alt dette til følgende enkle tanke: Hvorfor blir mange likevel mer henført av sangen om soldaten og Mandalay enn av tanken på å kunne komme dit med SAS? Hvorfor vil mange av dagens katolikker fremdeles være mer interessert i sveitsergardistens farver enn i en konkret tur i rommet?

Eller sagt på denne måten: Hvor lenge skal det ta før vi godtar det moderne samfunn og helhjertet stiller oss i dets tjeneste?

Under den store legmannskongressen nylig i Roma ble det sagt følgende en dag: Det er ikke lenger nok å be, dagens katolikker må både be og handle.

Men for å kunne handle, det vil si, arbeide for menneskene rundt oss, engasjere oss helt ut i deres vanskeligheter, dele helt ut deres angst, nød — og gleder, trenges det en dyptgående omstilling i mange kristnes sinn.

En ny situasjon for menneskene krever en ny type kristne. Det må være mange kristne i dette land, også katolikker, som ærlig innrømmer at de føler seg mer hjemme i dagens verden med all dens tragedier og kiv, enn på et koselig menighetsmøte.

Det er opp til oss å bringe virkeligheten inn i gamle miljører og peke på at vi forstår at dagens unge er mer interessert i astronautens eventyr enn i sveitsergardistens ærerike gjerning.

Det er slutt på å drømme — enten det gjelder Mandalay eller vår egen, private «frelse».

Vi frelses for de fleste vedkommende kun sammen med andre. Og andre betyr ikke bare de faste vi ser i kirken om søndagen og noen gode venner, det betyr på grunn av den rivende utvikling de underligste ting det: en fattig i Mandalay, et ungt par i Firenze, en sønderskutt, døende soldat i en fjern jungel.

A. R.

FRA BISPEDØMMET

Pater Paduanus van Vugt, O.F.M. er fra og med 1. søndag i Advent (3. desember) i år løst fra sin stilling som rektor for St. Franciskus Xaverius søstrenes moderhus i Bergen. Han er utnevnt til sogneprest ved St. Ansgars menighet i Kristiansand S. fra og med samme dato.

Pater Ronald Hølscher, O.F.M. er løst fra sin stilling som sogneprest ved St. Ansgars menighet i Kristiansand S. fra og med 1. søndag i Advent. Utnevning til ny stilling følger senere.

Pater Arno J. L. Gerritsma, O.F.M. er oppnevnt til formann for Oslo-utvalget av Kommissjonen for Religionsundervisning fra og med 1. november 1967.

† John W. Gran
Biskop av Oslo

EN KLOVN

Dette hendte meg på tunnelbanen i forrige uke: Jeg kjørte hjem, satt på bakerste vogn og leste en middagsavis som var syv år gammel. Hadde tilfeldigvis funnet den i kjelleren under manesjen. I smug kikket jeg også litt i ansiktene til de som satt rett overfor meg og forsøkte å få med seg det siste.

Det var fantastisk.

Da jeg ble kjed av å erte, brettet jeg avisen fint sammen. Som om jeg aktet å spare kronikken til kaffen. Forsøkte å se åndsfrisk ut.

På neste stasjon oppdaget jeg min kone, jeg vinket. Hun så meg ikke, gikk på toget. Da vi var halveis inne i mørket igjen, skjønte jeg at hun hadde gått på første vogn, vi var fremdeles adskilt. Jeg besluttet meg til å handle.

Men la meg innledningsvis få forklare det praktiske opplegg — om De forstår.

Jeg satt altså på bakerste vogn, i et vognsett med to store, rødmalte vogner. På hver vogn er det tre utgangsdører, jeg satt bakerst, ved siste utgangsdør. Da vi nådde neste stasjon, gikk jeg til aksjon, medbringende den syv år gamle avisen.

Jeg stormet ut av bakerste utgangsdør, løp som en gal fremover langs vinduene og kastet meg inn den døren min elskede hadde gått inn av.

Høytaleren sa: .. dørene lukkes. Klikk. Vi kjørte. Og følgende hadde hendt:

Jeg var stadig på et annet sted enn min kone. Hun fantes ikke på den vogn jeg hadde entret. Derimot vakte jeg av en eller annen grunn tydelig oppmerksomhet blant de andre passasjerene som reiste seg halvt eller strakte hals eller simpelthen bare glante.

Nå er jo folk vanligvis ganske rare, jeg mener, jeg peste kanskje litt. Det skal ikke mye til. Jeg så kjøl på dem og snudde meg bråraskt hit og dit for å se hvor i all verden min elskede hadde gjemt seg.

Gjennom en rute foran på vognen oppdaget jeg hatten hennes, hun satt fremdeles på en annen vogn.

Noe flau skjønte jeg sammenheng.

Jeg hadde stormet ut bakerste dør, løpt forbi en dør og gått på hodet inn den neste — jeg var fremdeles på bakerste vogn. Jeg hadde fløyet ut en dør og inn en annen på samme vogn.

Ikke rart at de kikket på meg. De hadde dessuten på forhånd notert seg det med den gamle avisen og all ting.

Det var faktisk en lettelse da toget stanset igjen, og jeg kunne spurte ut og inn i den riktige vognen.

— Kommer du på her på denne stasjonen? spurte min kone mildt.

Vel, det var ikke mer.

Men det er av sånne historier jeg begynner å fable, som dere vet.

Selvfølgelig.

Jeg fortalte jo at jeg hadde vært i Roma på legmannskongress, ikke sant? Jeg har mast en del om det antagelig. Jeg syntes jeg oppdaget ting der om oss katolikker som jeg nesten hadde glemt og som gjorde meg lykkelig.

Vi er virkelig underveis, selv en klovn haler de med seg. Underveis mot det ukjente.

Befriende.

Og så kommer man hjem og får brev fra en av våre menigheter, et partsinnlegg i en strid om hvorvidt nye sofaputer til en ellers sikkert nødvendig barsar skal ha grønne eller brune korssting i hjernene. Noe sånt i hvert fall.

Og man føler det som på den trikken, man har stormet ut en dør og inn en annen — men igrunnen er ingenting forandret. Man er på samme vogn hele tiden.

Dumt sagt?

Kanskje.

Men det må sies. Og det er bedre om en klovn dummer seg ut enn en annen skikkelig fyr.

Man kommer nordover og reagerer på et par prekener også. Som det utakknemlige fjols man er.

Og likevel.

Jeg har sett og trodd og skjønt i Roma at Guds folk helt konkret og virkelig er på vandring — mot det ukjente i fremtiden.

Men så kan dette ukjente ikke fortsatt gjøres til en drøm om en blodfattig palmesvingende affære. Ord om den evige salighet må oversettes. De har tapt sin betydning i vår situasjon. Det ukjente finnes jo ikke bare langt der fremme, det finnes her og nå. Og vi skal finne det i menneskenes sorg og tårer, i deres fornedrelse og i deres verdighet.

Vi skal ikke lenger i små, jublende rykk løpe ut en dør og inn en annen — og forbli på samme vogn. Hvis dere forstår hva jeg mener.

Vi skal være underveis. Vi skal ikke leke et dystert alvor. Vi skal ikke snakke

som om vi ikke tilhørte denne verden. Slik snakk fører bare til løftede øyebryn og en viss munterhet hos våre medpassasjerer.

Vi er ikke bare på vei gjennom en såkalt tåredal mot et bedre liv. Vi er på vei mot det helt ukjente, liv i Gud, Kristus. Han som vi satser alt på. Men veien går der hvor menneskene bor og strever, hvor de lider grusom nød og hvor de opplever glimt av stor lykke. Vi er bundet til deres skjebner, vi er Hans utsendinger blant dem. I all vår utilstrekkelighet.

La ikke menneskene rundt oss mer få inntrykk av at vi synes det hele er en så bedrøvelig verden at vi helst vil snakke om kommende tider.

Det er nå det er spennende å leve. Det er nå Gud har bruk for oss. Det er nå fremtiden bestemmes.

Ah, kjære venner, en alvorlig klovn er plagsom. Jeg vet det. Men kanskje dere forstår meg. Jeg sier ikke disse ting for å såre. Jeg sier dem fordi jeg elsker Kirken og fordi jeg stort sett er en så suseete person at dere tilgir meg en ekstra preken.

Vi skal jo ikke gjemme oss bort lenger.

Vi skal ikke være feige.

Vi skal ikke lyve for hverandre.

I kirkebønnen den 5. november ba vi Gud såvidt jeg minnes, om at han må fjerne alle jordiske lyster fra oss.

Herre tilgi meg, jeg stoppet midt i den bønningen. Jeg mener det jo ikke.

Jeg vil være som andre mennesker i denne plagede, halvt ødelagte og av og til vidunderlige verden. Den som Gud har skapt for at vi skal leve i den og fullende den etter Hans vilje og tanke. Til det ukjente.

Jeg vil ikke be om å bli en blek, ufarlig skygge av de mennesker vi har ansvar for. Jeg vil kjenne og forstå dem. Jeg vil kjenne sorg og tårer, lykke og latter som dem.

Jeg vil være ett med dem.

For det er sammen med dem, i deres virkelighet, at vi kanskje med Guds hjelp skal klare å fortsette og gjennomføre ferden mot det ukjente.

Ikke vær sint på meg. Ikke noen av dere. Jeg skal ikke være så alvorlig neste gang. Jeg vet at jeg muligens virker dum når jeg opptrer som en alvorlig mann.

Men alt er ærlig ment.

Jeg kastet den gamle middagsavisen da jeg kom hjem. Den var forresten fra mitt første år som konvertitt såvidt jeg husker. Mye har sendt siden den gang, en hel masse.

Og jeg angreer ikke ett øyeblikk.

ALBERT RAULIN O. P.

BISPESYNODEN HAR TRÅDT SINE BARNESKO

Tanken om en bispesynode i den katolske verdenskirke oppsto som ledd i en kritikk av den romerske kuries vesen og oppgaver. Patriark Maximos IV ga denne tanke en meget klar formulering under konsilet: Paven, sa han, trenger en administrasjon som enhver biskop gjør det, men hans rådgivere, når det gjelder hele kirken, er hans medbrødre i episkopatet,

og ikke hans romerske departementer. Kurien er til for å gjennomføre det som paven i samråd med verdens episkopat har bestemt.

Denne klare tanke er blitt noe fordunklet av de mange hensyn som paven har måttet ta. Konsilet hadde som institusjon den fordel å ha en fortid, en tradisjon bak seg. Synoden måtte skapes fra

grunnen av. Og den form som *Paul VI* i september 1965 valgte for den bispesynode som han gjorde til en varig institusjon, bar preg av kompromiss.

Paven har gitt et meget dekkende uttrykk for hva han selv legger i synoden ved å presisere for dens medlemmer hva han venter av dem: at deres nærvær skal styrke og oppmuntre ham, deres erfaring bistå ham, deres råd opplyse ham og deres autoritet komme i tillegg til hans egen. Det sier nemlig seg selv at pavens autoritet i den moderne verden ikke vil bli mindre, men større, om han støtter seg til representantene fra hele verdens biskoper.

Ifølge synodens reglement er det paven som bestemmer dagsordenen. Mange har beklaget det og ønsket at denne regel skulle forandres. Før møtet hadde man til og med håpet at medlemmene skulle øve press for å utvide sakslisten. Dette skjedde imidlertid ikke av en enkel grunn: Den tid møtet varte (29. september — 29. oktober) viste seg å være for knapp til de emner som skulle opp. Og pavens helsemessige tilstand utelukket muligheten av en forlengelse.

Allerede i sommer fikk pressen å vite hvilke fem emner som var blitt satt opp på synodens program. Skal man kaste et tilbakeblikk på den innsats synoden har gjort i de fire uker den satt sammen, er det enklest å ta de fem emnene hver for seg.

FORNYELSE AV KIRKERETTEN

Johannes XXIII hadde gitt seg selv tre mål: a) å holde et lite «konsil» for bispedømmet Rom; b) å innkalle til et alminnelige kirkemøte og c) å innlede en reform av kirkeretten. Det første mål ble nådd meget hurtig, men resultatene ble mer enn skuffende. Vatikankonsilet ble imidlertid gjennomført med de konsekvenser vi kjenner. Kirkerettens omstøping kom langsommere i gang. Man skal ikke snakke stygt om den nåværende kirkerett, den har mange humane sider. Men den kan allikevel ikke tilfredsstillende moderne krav. Den har tatt med en del gods fra fjerne tider som ikke lenger kan ha noen betydning for vår tids mennesker, og den gjenspeiler her og der en mentalitet som er fullstendig avleggs. Selv om Vatikankonsilet ikke hadde presset

(Forts. n. side)

Dette bilde av pave *Paul VI* ble tatt et par uker før han ble operert. Han gir etter en messe i Peterskirken en erklæring om forholdet mellom det katolske legfolk og Kirkens biskoper.

igjennom en helt ny tenkning, måtte kirkeretten allikevel ha blitt grundig omarbeidet. Men nå, etter at Vatikankonsilet er avsluttet, må lovgivningen ikke bare å jourføres, den må tenkes på ny.

Det var ikke tale om at bispesynoden skulle gjøre et juridisk fagarbeid. Dette arbeid er lagt i juristers hender under den energiske ledelse av kardinal *Pericle Felici*, mest kjent som konsilets dyktige og innflytelsesrike generalsekretær. Bispesynodens oppgave var å angi nærmere retningslinjer for fagarbeidet, fortelle juristene i hvilken ånd de skal arbeide. Det ser ut til at synoden har godkjent det forarbeid som var blitt gjort, men innskjerpet alt det som kan bidra til å garantere det enkelte menneskes frihet og menneskeverd. Kirkeretten er som sagt human i sin målsetning, men gjenspeiler ofte foreldede synspunkter om autoritet og frihet. Også Kirkens desentralisering bør finne sitt klare uttrykk i tekstene.

Det er umulig å si når den nye kirkerett vil kunne tre i kraft, men det burde være klart at den vil bli mer pastoral enn den nåværende og at den gamle ordning med kirkelige straffer vil bli totalt forandret.

TROEN I VERDEN

Biskopenes administrative og juridiske forpliktelser gjør at de bør forstå seg på kirkerett, men dette er ikke deres primære oppgave. De er først og fremst tros lærere, og deres første plikt er å forkynne evangeliet. Mange av pavens senere uttalelser er blitt tolket dithen at han er meget engstelig for en viss utglidning på det læremessige plan. For et par år siden anstilte kardinal *Ottaviani* også en undersøkelse blant verdens biskoper for å spørre om de ikke merket tegn på en slik uheldig utvikling i sine bispedømmer. Svarene ble forskjellige, men alle var nok enige i at problemet var verd en nøyere drøftelse. Derfor var det naturlig for bispesynoden å se nærmere på de kår troen lever under, i den moderne verden.

Forarbeidet var her blitt lagt i hendene på den meget konservative kardinal *Michael Browne*, dominikanernes tidligere generalmagister. Dokumentet fikk en dårlig mottagelse. Det la frem de motstridende syn: På den ene — og på den andre side, men man merket allikevel at tanken snarere var: På den ene side — men *særlig* på den andre side!

For bedre å kunne behandle dette viktige emne benyttet synoden seg av en mulighet som reglementet forutså: en kommisjon ble utnevnt for å utdype problemet. Synoden valgte åtte medlemmer av kommisjonen, og paven skulle, ifølge reglementet, utnevne de fire andre medlemmer. Under konsilet hadde paven alltid forsøkt å skape balanse ved å utnevne

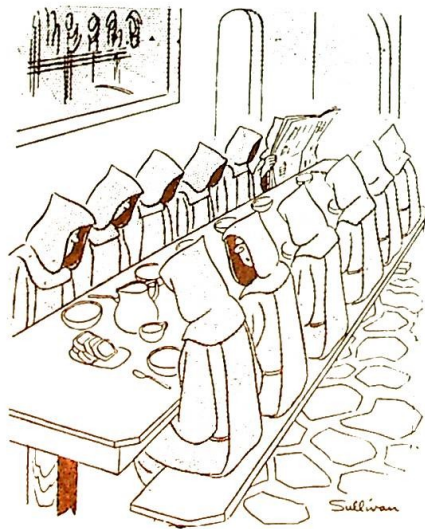
konservative der hvor valget var gått i retning av progressive. Det ble en overraskelse for mange at paven i dette tilfelle snarere forsterket den tendens som hadde gitt seg til kjenne gjennom synodens avstemninger. Og formannen for kommisjonen ble en jugoslavisk biskop, kardinal *Seper*, et tegn på den betydning synoden tillia ateismens utfordring.

Resultatet av kommisjonens arbeid foreligger i et dokument som synoden tilslutt vedtok, og som først og fremst presiserer betydningen av en friere teologisk forskning i den katolske kirke. Man går dessuten inn for dannelsen i Rom av et levende teologisk miljø hvor de forskjellige tendenser vil kunne gjøre seg gjeldende. Og enkelte røster har hevet seg for å be om at dette teologiske miljø ikke bare skulle danne seg utenfor Vatikanets egne murer, men også trenge inn der hvor avgjørelsene blir tatt.

Det som fremgår av behandlingen av disse problemer, er at den tid da man først og fremst var opptatt av å brennemerke farlige meninger, er forbi. Troen skal vernes om ved et positivt arbeid og en friere forskning. Man har også måttet konstatere at den katolske kirke ennå bare står på terskelen til en virkelig dialog med vår tids ateisme; på det punkt er man knapt nok kommet i gang.

PRESTENES UTDANNELSE

Paul VI utnevnte i sin tid to prelater til nøkkelstillinger i den romerske kurie, som et første ledd i kuriens *aggiornamento*. Den første var den belgiske teolog *Ch. Moeller*, den andre var erkebiskopen av Toulouse, kardinal *Garrone*: han fikk stillingen som nestkommanderende i det pavelige «undervisningsdepartement», med presteutdannelsen som spesial. Og nettopp hans utnevning har vist hvor meget den rette mann på den rette plass

«Hva er det i veien med broder Fidelis om dagen?»

kan forandre ånden i en institusjon. Vi behøver her ikke å gå i detaljer, men det var tydelig at kardinal *Garrones* reformforslag falt i god jord på synoden. Det er fremdeles bare de store linjer det dreier seg om, men de er av avgjørende betydning. Og om disse linjer blir fulgt, blir presteutdannelsen grundig fornyet. Tanken er at de forskjellige bispekonferanser skal tilpasse prestenes utdanning til de lokale forhold og sørge for at pretekandidatene kommer under innflytelse, ikke bare av andre prester, men også av legfolk, så de kan åpne seg for de åndelige strømninger i tiden. Den romerske kongregasjons oppgave vil da bli å koordinere det som blir gjort rundt omkring i verden og sørge for at enheten blir bevart. Kardinalen går også sterkt inn for en fornyelse av mer pedagogiske metoder i undervisningen. Med synodens godkjennelse og støtte i ryggen vil han nå lettere kunne gjennomføre sitt program.

BLANDEDE EKTESKAPER

Det er umulig å avgjøre om konsilet har vært for svakt den gang det, av skrekk for en ytterligere arbeidsbyrde, oversendte spørsmålet om de blandede ekteskaper til paven selv. Foreløbig har man ikke nådd frem til noen særlig oppmuntrende resultater, og derfor synes kritikerne av konsilets beslutning å ha fått rett. Men det kan også vise seg at tiden ikke var moden, og at vi er i ferd med å oppnå større klarhet i dette vanskelige spørsmål. Synoden har i hvert fall heller ikke nådd frem til full enighet, og det er et problem som fremdeles bringer sinnene i affekt.

Biskopene synes å være meget delt. De er enige om å respektere ikke-katolikkenes samvittighet og de innser nødvendigheten av en pastoral omsorg der hvor det ofte har vært avvisning og fordømmelse, men de blir ikke enige med seg selv og med hverandre om de praktiske avgjørelser som vil kunne fremme dette mål. Derfor var det et tidens tegn da legmannskongressen oversendte synoden en betenkning i hvilken legfolket ikke lot seg fange i spisfindige distinksjoner, men skar igjennom ved å foreslå «at valget av det kirkesamfunn barna blir oppdradd i, skal overlates til foreldrene, styrket av ekteskapets sakrament og hjulpet av sine respektive kirkers pastorale omsorg». Det er mulig at legfolkets freidige forenkling vil bli til større hjelp for den fremtidige avgjørelse enn teologenes «om» og «men».

LITURGIEN

Synoden endte sitt arbeid der hvor konsilet hadde begynt, nemlig med den liturgiske fornyelse. For kardinal *Lercaro*, (Forts. side 358)

BLIKK på TIDEN

POST FESTUM

■ Den norske kirke gjennomførte et verdig og nøkternt jubileumsprogram omkring 450-årsdagen for den tyske reformasjons frembrudd. Egnert til å forbause var kanskje den nokså lunkne publikums-oppslutning omkring arrangementene, i betraktning av den noe nær konfesjonelle enhet vi har her i landet. Her må kanskje en noe fæmlende informasjonsaktivitet særlig overfor pressen ta en god del av skylden — tilbake-skuende er det visst snarere jubileet for den russiske oktober-revolusjon enn Luther-jubileet som for folk flest dominerer minnet. Hva enhver kunne konstatere var at der dennegang, i motsetning til Luther-jubileene i 1917 og 1937 (det siste for reformasjonens lite åndelige eller gloriøse tvangs-innførelse i Norge), var bare få og utypiske beske utfall mot den katolske kirke. Tilbake blir vel ikke desto mindre, i den alminnelige, folkelige Luther-myte, de store og misvisende forenklinger — hvor mange tror ikke for eksempel fremdeles at protestanter «tror på nåden», mens katolikker «tror på sine egne, gode gjerninger» i frelseslæren? Eller at lutheranerne «har evangeliet», mens katolikken «har paven og kirken»? Der var intet spor av disse overforenklinger i de prisverdige nyanserte forelesninger og prekenes fra det mest kompetente hold under jubileet — det skal vi glede oss over. Troskap forutsetter ikke nødvendigvis arrig og usannferdig kontrast, hverken for den ene eller den annen part i troskampen.

Det nye er ikke bare en aktiv interesse for luthersk teologi på katolsk hold. Det nye er fremfor alt en stadig mer merkbar katolsk-luthersk fellesbevissthet om den kristne kirkes situasjon i dag, og med henblikk på den meget forandrede fremtid vi står på terskelen til. Her trenger *begge kirker* til et alvorlig *aggiornamento* — der er mye stendødt gods i Luther også. De kristnes splittelse forandrer langsomt karakter. I stedet for den overmarkerte konfesjonsgrense kommer en ny skillelinje: Mellom de teologer og legfolk i begge konfesjoner som vender seg åpent og søkende mot den radikalt nye virkelighet som får kontur og profil i den annen halvdel av det 20. århundre (dermed også mot den ikke-troende menneskehets pågående spørsmål til vårt felles evangelium), og de teologer og legfolk i begge kirker som vil etablere en urokkelig pinnsvinsstilling, en ubevegelig innkapsling omkring tildels døde tradisjoner. Hva *mentalitet* angår er der forlengst to leirer — det nye er at de i vid utstrekning er «tvær-konfesjonelle».

SUVERENT NEI

■ Dagbladet «Politiken» i København faller ikke lett for oppbyggelige solskinnshistorier, og kontrollerer nok sine fakta. Desto mer fester en seg ved et førstesideoppslag (4. november) av ganske usedvanlig art. En 19-årig kelner-lærling, Chr. Gade fra Varde, har opplevd noe som visst mange går og dagdrømmer om, i vårt pengedyrkende kravlesamfunn: Noen aldrende, steinrike, barnløse amerikanere har interessert seg for ham og hans fremtid, og i all enkelthet latt sin advokat meddele ham at de har innsatt ham som ene-arving til den nette sum av 8 millioner dollars — vel over 50 millioner danske kroner.

Rosinen i pølsen er imidlertid at den unge Gade svarer pent nei takk, med begrunnelsen: «Jeg ved, at så mange penge kun bringer ulykke».

Det vet han — 19 år gammel!

Han vet endog mer: «Man kan betegne mig for at være godt dum, men jeg har størst tilfredsstillelse ved selv at tjene mine penge. Måske kan jeg selv komme til at tjene en million kroner og arbeide med dem. Jeg kan lide at arbeide og bryder mig slet ikke om så megen fritid og al den rejse, som den arv ville sætte mig i stand til».

Noen tar seg til hodet — andre gjeiper. Men hvor er det velgjørende å lese, at et ungt menneskes liv og målsetning fremdeles har en svimlende høy pris noe sted! Midt i det nytelses-halsende, pengeglade Norden sier en nittenåring dette praktfulle nei.

Ham skulle vi gjerne høre mer om, i en presse hvis spalter dag ut og dag inn fylles med en helt annen, bedøvende trist historie om hva det er å være menneske.

REKLAME PÅ AVVEIER

■ Reklame har ganske visst sin berettigelse. Men mon ikke mange av dens egne fagfolk etterhvert bygger opp en merkbar reklame-fiendtlighet i oss? Bør de ikke sende en av sine markeds-analytikere til kino-forestillingene og lytte til hånlatteren over snobbe-appellen og idiotien i adskillig av det som bys som reklame før spillefilmen — vaskemidler med «kraftperler» og «hestekrefter» så blendende at en må bruke solbriller i kleskapet? Eller toilettsåpe- og tannpasta-tøv som spiller hensynsløst på usikre menneskers ensomhetsfølelse og karrierelyst? Hvor dum og barnslig er egentlig gjennomsnittskonsumenten i såpekokernes estime?

En annen side ved saken har redaktør Jostein Nyhamar i bildebladet «Aktuell» (4. november) festet seg ved — ikke uten god grunn: Reklamen bruker kjente folk som trekkplaster for varer de vel egentlig ikke har særlige kvalifikasjoner for å anbefale fremfor andre (selvfølgelig mot honorar), og den innarbeider også ofte ganske reaksjonære kjønnsroller vi burde betrakte oss som ferdige med, i et samfunn der mann og hustru er voksne, likestilte mennesker. Kjente folks *hustruer* trekkes nemlig inn, som den huslige garant for sine menns suksess og velvære — hun er «kvinnen bak N. N.» Således i en reklame for en ganske alminnelig god margarin. Nyhamar skriver:

«Denne teksten har en sørgelig vond bismak, som for vårt vedkommende i all fremtid vil bli assosiert med den margarinen den reklamerer for. Kvinnen i annonsen presenteres ikke i kraft av sin egen personlighet, hun uttaler seg ikke som *seg selv* — men som sin manns hustru. Hun er *kvinnen bak*, den anonyme, flinke kjøkken-kvinnen som pusler om sin slitne mann når han kommer hjem til det lune rede. Æsj, for å si det parlamentarisk.»

Han traff visst blink der.

GENERASJONSSKIFTE?

■ Filmkontrollør Sigurd Evensmo må tåle adskillig kano-nade fordi han ikke vil autorisere avansert svensk sex-mani, og all slags vold og sadisme i norsk filmfremvisning. SF-politikeren Evensmo har det like vanskelig, fordi han ikke er med på den hodeløse forherligelsen av et voldssystem som Maos China. Den litt eldre, helsedirektør Karl Evang får også sine skudd, fordi han har vært prisverdig fast overfor leflingen med narkotika-invasjonen på visse radikale hold. Det er lett å være verbal-revolusjonær så lenge en ikke har ansvar. Både Evensmo og Evang sitter i ansvars-stillinger, og skjøtter dem efter manges

REFLEKSJONER EFTER

AV PATER FIN

Ved reformasjonsjubileet den 31. oktober 1917 satt jeg som liten gutt i gymnastikksalen på Aars og Voss skole og lyttet til at Martin Luther ble hyldet som kirkens store reformator. Når jeg nå femti år senere har opplevet dette jubileum som katolikk, er det skjedd på en måte som ingen dengang, ja knapt for få år siden, kunne tenkt seg muligheten av, nemlig en jubileumsfeiring preget av interesse og sympati fra katolsk side. Her i Oslo har to katolske biskoper tatt aktivt del i jubileet, vår egen biskop Gran ved å sende en hilsen til den lutherske kirke i Norge, og den danske biskop Martensen som en av foreleserne under jubileets feiring på universitetet.

En lignende deltagelse fra katolsk side er også skjedd andre steder. Her må vi særlig nevne jubileets feiring i Sverige, der Mgr. Willebrands deltok som representant for Sekretariatet for kristen enhet i Rom. I Lund fremførte han en hilsen fra Rom til Det lutherske verdensforbunds president, dr. Fredrik Schiotz, undertegnet av kar-

dinal Bea, og i Uppsala holdt han forelesninger ved universitetet. Roms representant drar til Lund og Uppsala for å delta i feiringen av den bannlyste kjetter Martin Luther!

Hva er det da som skjer i våre dager? Er den katolske kirke i ferd med å forandre sin holdning til Luther og reformasjonen? Vi må se i øynene at dette faktisk er tilfelle, og grunnen er at vi i dag ikke lenger befinner oss i samme historiske situasjon som for 450 år siden. For dem som i det 16. århundre innehadde den ansvarlige ledelse av den katolske kirke ble Luthers opptreden betraktet som et angrep på Kristi kirke. Ingen ansvarlig kirkens mann vil i dag karakterisere lutherdommen som et angrep på Kristi kirke. Denne forandrede innstilling må vi forstå ut fra det 2. Vatikan-konsils synsmåter. Dette medfører for det første en større og videre forståelse av selve kirkens vesen. Vi kan ikke lenger — hvis vi vil være tro mot konsilet — identifisere Kristi kirke alene med den synlige romersk-katolske kirke. Som en konsekvens av

dette har vi også fått et annet syn på de ikke-katolske kristne og deres kirker. Vi betrakter dem ikke som oss utedkommende, eller som utenfor Kristi kirke. Der hvor vi før så motsetninger oppdager vi nå mer og mer en grunnleggende enhet. Kristi kirke er større og mer omfattende enn vi hittil har forstått.

Det er ut fra dette at heller ikke det Lutherjubileum lenger er oss utedkommende. Der består fremdeles uenighet både i synet på Luther, og på de kirker som fremgikk av det 16. århundres reformasjon. Men denne uenighet kan ikke skygge for det faktum at de kristne i det 20. århundre ser seg stående i et fellesskap både innad og utad. Innad ser vi hverandre som kristne brødre, utad står vi overfor felles farer og felles oppgaver. Vår situasjon i dag gjør det ganske enkelt umulig å opprettholde motsetningene fra en tidligere historisk situasjon. Det er dette som forklarer den karakter Luther-jubileet

mening vel. Deres radikalisme hadde noe med menneskelig vekst og rikere livsfølelse å gjøre — den verdi-oppløsende nihilisme var og er dem fjern. Slikt blir det i dag «debatt av — i SF's ukeavis «Orientering» har bølgen til dels gått ganske høye.

Ingen av de to er trolig spesielt glade om kristelige mennesker nå styrter til og klapper dem anerkjennende på skulderen. Kanskje kunne vi med utbytte snarere vende forståelsen litt bakover. Eksempelvis når det gjelder Karl Evang. Enhver som har syslet med kulturdebatten i tredve-årene («de harde») vet at han ikke ble levnet ære og menneskelighet i adskillig kristelig presse, dengang da han reiste kravet (og realiserte det) om seksuell folkeopplysning i Norge. Bakgrunnen var en ung leges rystende møte (blant annet gjennom spørsmålene i et ukeblads «lege-spalte») med den nød, uvitenhet og angst som preget dette fortrenge, men livsviktige området av den menneskelige lykke. Han møtte *elendighet* — og reagerte energisk på den. En kunne og kan ha vesentlige innvendinger mot det livssyn som bar hans reaksjon, og det er ingen liten ting. Men *saken* var og forble den samme — i dag kan alle se at han hadde rett i den: Unge mennesker må forberedes og utrustes til et livsområde som er så avgjørende for deres menneskelige utfoldelse, heit

fra barnealderen av. Det turde i dag være også en god og fremherskende kristelig mening, selv om den ofte får en tafati og slurvet virkeliggjørelse. Det siste er så visst ikke hans feil. Enn om vi på kristent hold erkjente våre egne feil, nå da et nytt slektledd radikalere tydeligvis har ganske anderledes nedbrytende slagord på programmet?

SITAT

■ Magister Carl Fredrik Engelstad, i en essay-samling som vi omtaler annetsteds i dette nummer av «St. Olav»:

«Når man står overfor ropet om at Gud er død, og på de premisser som jeg forsøkte å gi uttrykk for i skisseringen av hva man altså tør kalle «tross alt»-humanismen, så har vi to ting å gjøre. Nemlig åpent å gi den rett der hvor den har rett, og så påvise de punkter hvor den etter vårt syn tar fundamentalt feil. Og gjøre dette med viljen til åpen og oppriktig og helst rolig dialog, ikke ut fra noen pinnsvinstilling.

Det man må gi denne holdningen rett i, er en rekke av dens anklager overfor Kirken og de kristne — anklager for mangel på elementær orientering og kvalifisert vurdering av hele situasjonen, for konservatisme og tradisjonstenkning langt over mot den svarte reaksjon, for blåøyd illusjonstenkning langt over mot den komplette virkelighetsflukt, for mangel på evne og vilje til å tale tidens sprog, for tendenser i retning av åndelig umyndiggjørelse og å holde folk nede i såvel intellektuell som følelsesmessig infantilitet. Og hvis Kirken ikke er villig til et oppriktig «Mea culpa» her, og isteden forsvarer seg mot alle slike anklager med krenket selvretdighet, så kan den *ihvertfall* være forvisset om at den ikke kommer av flekken i den aktuelle situasjon.»

Hvilket også underskrives av

Frater Candidus.

REFORMASJONSJUBILEET

THORN

Fra det store reformasjonsmøtet i Universitetets Aula i Oslo — etterpå klaget noen over TV-folkenes interesse og iver.

i år har fått. Det har betydd en kristen selvbesinnelse både på katolsk og luthersk hold, som har ført til at vi ennå klarere enn før ser at i den ideologienes krig som i vår tid utkjempes for våre øyne verden over kan ikke de kristne fortsette sin egen indre borgerkrig. Det ville bety å forråde Ham, vår felles Herre og Mester, som har bedt om at hans disipler må være ett for at verden kan tro. I en slik situasjon blir endog en Martin Luther en forbundsfelle. For hva man enn kan mene om denne augustinermunken, så er det i dag blant kristne av alle konfesjoner en voksende forståelse av at han, med alle sine feil og ufullkommenheter — som han selv var den første til å innrømme — var en profetisk skikkelse og et Kristusgrepet menneske som vi alle har noe å lære av. Der gis alltid dem som ikke vil lære, fordi det krever for meget av vilje til omstilling og oppbrudd. Men når Kristi kirke selv nå befinner seg i en dyptgripende prosess av fornyelse og tilpasning til det 20. århundres situasjon må vi være villige til å følge den i det, selv om det krever at vi må gi avkall både på vanetenkning og inngrodde fordommer.

På en meget gledelig måte har her våre to biskoper vist oss vei. Biskop Grans hilsen til Den norske kirke i anledning jubileet er et dokument av

vidtrekkende betydning, og det er derfor forbausende at det i en stor del av pressen er blitt forbigått i taushet. Det kan ikke forklares på annen måte enn at man ikke har forstått hva som er skjedd. I virkeligheten markerer biskopens hilsen en milepæl i den katolske kirkes historie i Norge. I sin hilsen uttrykker biskopen sitt ønske om at Den norske kirke må få «kraft og fremgang i dens tjeneste av Evangeliet i det norske folk og i det fremmede». Vi har her intet mindre enn en offisiell katolsk anerkjennelse av at Den norske kirke ved å tjene Evangeliets sak er med om å tjene den kristne sannhets sak i det norske folk. Det kan ikke unngå å gi seg praktiske uttrykk i den gjensidige holdning mellom den norske og den katolske kirke. De kan ikke lenger stå mot hverandre, men må, så langt det er mulig, sammen tjene og fremme Guds rike i Norge. Dette er den store økumeniske oppgave som dette jubileum gjennom denne hilsen har lagt frem for oss.

Retningslinjene for en slik økumenisk innsats ble trukket opp for oss av biskop Martensen i hans gripende og inspirerende forelesning på universitetet om «Reformasjonens økumeniske betydning». Han viste oss at vi må gi avkall på den hittil så vanlige

«polemisk-apologetiske» metode i vårt arbeide for Kristi kirkes sak, en metode som går ut på å vise at man selv har rett og motparten urett. Biskopen omtalte også det han kalte den «kontrovers-teologisk-sammenlignende» metode, der den ene part stiller sin lære og sine oppfatninger opp mot motpartens, og sammenligner de to. Svakheten ved en slik konfrontasjon ligger i den mere eller mindre stilltende forutsetning at en slik sammenligning alltid vil falle ut til fordel for ens eget standpunkt.

Biskopen hadde vanskeligheter med å finne et passende navn på den metode han anså for den rette, men ville kalle den «den botferdig-søkende». Det botferdige aspekt består i viljen til å erkjenne egne feil, og det søkende i at vi er oss bevisst at vi alle er på vei fremover mot en helere og rikere forståelse av sannheten, og at vi her kan lære av hverandre, i stedet for å bekjempe hverandre. Gud kaller aldri tilbake til fortiden, men fremad til det forjettede land, sa biskopen.

Vi norske katolikker kan således glede oss over at såvel biskop Gran som biskop Martensen ved dette jubileum har trukket opp for oss de retningslinjer som etter det 2. Vatikan-konsil må bestemme vår holdning til andre kristne og deres kirker. Vi må for godt gi avkall på å fortsette å leve i det 16. århundre, og fullt ut, sammen med alle andre kristne, gjøre vår innsats for Evangeliets sak i det 20. århundres verden. Luther-jubileet i 1967 har vendt vårt blikk fra fortiden mot fremtiden.

DET NORSKE TEATRET

har kommende uke premiere på Paul Claudels storverk «Bodskapet til Maria». Den 5. desember arrangerer Ungdomsringen i Venner av Det Norske Teatret en diskusjonsaften i teatersalen etter forestillingen, med magister Carl Fredrik Engelstad som innleder.

KATOLSK FORUM

arrangerer tirsdag 21. november kl. 20 en kirkekonsert i St. Dominikus kirke, med organistene Thoralf Norheim og Bjørn Boysen, sangerinnen GINETTE RAMUZ EVENSEN og fløytesten Finn-Henry Olsen som medvirkende.

Der blir kollekt til Midt-Østens flyktninger.

TRE FORSONERE — OG ETT

Menneskelivet er valg. Vi velger alle uavlatelig, i livets og inntrykkes flom, materialet til vårt eget liv. Og i det valget avslører vi oss selv, og sier hvem vi egentlig er.

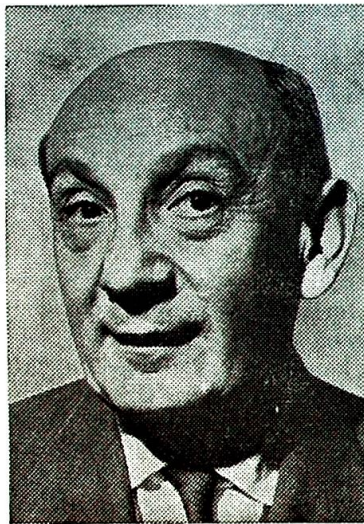
EN HÅPETS
GRENSEVAKT

Tanken kommer ganske ubedt over dr. *Max Taus* siste bok «På forsonings vei» (Aschehoug, 213 sider). Den er tredje bind i hans livssaga, en europeisk flyktnings historie, og omfatter tiden etter siste krig. Den vrimer av mennesker, for en stor del meget berømte. Håndplukkede mennesker, utvalgt ikke for sin berømmelse, men fordi de inngår i det beundringens og sympatiens univers Max Tau har bygget om sin lenge truede eksistens. Det er en håpets internasjonale. Og det sier noe meget vesentlig om forfatteren, at boken åpner med et brev fra søsteren Friedel, som mirakuløst hadde overlevd jødeforfølgelsene, men at den straks blir til en forsonings krønike — beretningen om Max Taus hvileløse gjerning for å sette vennskapet i hatets sted. Denne kloke og vivase schlesiske nordmann har målt umenneskeligheten under siste krig som få andre, i sin egen skjebne, i sine venner, i dem han hadde kjær. At nettopp han — av alle — har vært den store formidler av en klarsynt tilnærming mellom gamle fiender, gjør en ikke bare dypt beskjemmet. Det innebærer en viktig lærdom. Over Max Taus tre merkelige bøker tror jeg den må formuleres slik:

De som *virkelig* har øynet bunnen i siste krigs uhyrligheter og overgrep mot mennesket er egentlig bare interessert i ett vitalt spørsmål: Hvordan skal vi kunne håpe? Håpet er menneskesjelens surstoff, men hvordan redde det, etter alt vi har sett og ser hver dag, av hva mennesket gjør mot mennesket? Dê har vært Max Taus livsgjerning siden katastrofen, over den litteratur som er hans fag og i en utrettelig kontakglede med levende mennesker verden over.

Det uforbeholdne hjertelag kan ha noe dumsnilt ved seg. Hos Max Tau er det alt annet — naiv er han ikke. Denne frukt av tysk idealisme og humanitet, av dette Goethe-Tyskland

som så lenge og ettertrykkelig ble bokstavelig talt tråkket under jernhelen, kjenner dødskreftene på gangen, hvor han så møter dem. Men han har overlevet, i ordets mest meningsfylte betydning — han håper og tror. Det er egentlig et åndens mirakel — de fortvilede i nettopp hans slektledd tyske forfattere er uhyggelig mange, noen inntil selvmordet. I en tid hvor politikken igjen umenneskeliggjøres til teser og tall, satser han — påståelig «gammeldags» — på enkeltmennesker, og legger sten til sten

i sitt iherdige strev med å reise en håpets bolig blant ruinene. Hva denne ene mannen, som normalt skulle vært mørbanket og bitter, har nådd i sin herlig uprovisielle Oslo-tid er hartad utrolig. Her er den levende og effektiv, den i dag ille utskrekne humanisme. Les Max Tau — det er hjertestyrkende stoff under denne såre nødvendige devise: *Det nytter!*

FREDEN —
UTEN BAKTANKER

En god del av fredspristagerne blir temmelig tause etter Nobelfestlighetene i Universitetets Aula. Men ikke pater *Dominique Pire*. Han er tvert om så aktiv på ferde at det kan irritere. «Fredsøy» i India, Fredsuniversitetet i Belgia, prosjekter både her og der og en dyktig utbygget PR-virkosomhet for det som ligger ham — og burde ligge oss — på hjertet, er bare

noe av alt det den energiske belgiske dominikaneren har sin hånd i. Nå står han på terskelen til en ny ildprøve: En «fredsmisjon» av tidligere Nobelprisvinnere til Vietnam (Nord og Syd!) for å ventilere mulighetene for en slutt på lidelsene der. Norske venner, som han har mange av, har beveget det norske utenriksdepartement til å finansiere foretagendet — det er bedre å tenne et lite lys enn å forbanne mørket.

For vel ett år siden utga pater Pire en liten håndbok i fredsarbeidet, «Bâtir la paix», som nå foreligger på norsk i en utmerket oversettelse ved *Johan Falkenberg* («Veien til fred» — Dreyer, 174 sider). Den er lagt opp i samtale form, med en av hans medarbeidere, dr. *Charles Dricot*, og tar vel særlig sikte på unge, våkne mennesker som vil møte fredsarbeidets problematikk på en levende måte.

Det er en bok velgjørende fri for svada og luftslotter, her taler den nøkterne, konkrete erfaring om hvor vanskelig det er, og om hvor viktig det er å oppnå en forståelse av menneskesinnet i denne gjerningen. Pater Pire og hans samtale-partner ter seg ikke som orakler og har ingen mirakel-løsninger. Men de vet hva de snakker om, og uttrykker seg enkelt og umiddelbart lettfattelig. Dette gjør «Veien til fred» til en særdeles viktig bok — her og nå. Forholdet er jo nemlig at fredslitteraturen hos oss har etterhvert fått en kraftig politisk slagside som ofte blokkerer manges alvorlige arbeide med dette vitale problemet. Blant anent turde det sinke innføringen av fredsproblemet i *skolens* sfære, hvor det ikke minst hører hjemme. Pedagogiske hjelpemidler må ikke være partiske — politisk stillingtagen kan bare skje på grunnlag av nøktern, ubunden informasjon, og de to skal skilles nøye ad.

Her ville jeg tro at pater Pires bok er en fin håndrekning til de unge og deres oppdragere. «Veien til fred» burde, som classesett, inn i undervisningen i samtidskunnskap — kapitel for kapitel er den et utmerket opplegg til samtaler som setter unge mennesker, og eldre med, i et reelt og realistisk forhold til hva det egentlig dreier seg om, midt i en verden av larmende propaganda fra høyre og fra venstre.

GENI

Menneskenes forskjellighet (som opplegg til konflikt) og menneskenes fundamentale enhet (som grunnlag for fred), menneskerettighetenes begrunnelse, fredsbegrepet i negativ og positiv forstand, samtalens betingelser og det praktiske fredsarbeide får her en kyndig behandling, og boken har dessuten, foruten et tankevekkende forord av atomfysikeren *Robert Oppenheimer*, et tillegg med viktige kildelekter, blant annet FN's menneskerettighets-erklæring med tilhørende konvensjon, litteraturfortegnelse og orientering om pater Pires egne tiltak på området. Bildematerialet er et kapittel for seg — et dystert akkompagnement til *nødvendigheten* av å handle og handle fort. Norske skoler burde være blant de første som handler!

KRISTEN I 60-ÅRENE

Litt ubemerket, fordi den kommer på et mindre forlag, har magister *Carl Fredrik Engelstad* utgitt en essay-samling med titelen «Tiden og troen» (Nomi Forlag, 201 sider). Den bør ikke gå hus forbi. Engelstad har her samlet noen vesentlige betraktninger over emnet: Kristen livsfølelse og samtidsforståelse i dag. Resultatet er meget fengslende, i sin helhet og sine enkelte deler. Han har minst to viktige fordeler fremfor grosset av kulturkritiske prester og predikanter: Han er så desidert legmann (om gan-

ske visst med betydelig teologisk innsikt), og han har modnet sine anskuelser fra et fast punkt utenfor den

hjemlige andedam — ja i en annen verdensdel. Det første er ikke minst vesentlig. Det var visst *Ole Sæverud* som engang uttalte, at det teologiske studium ganske visst ikke alltid skaper en teolog, men det tar ufeilbarlig livet av en legmann. Her er intet av den fjernhet inntil uvirkelighet som sørgelig ofte har preget geistlig prosa hos oss. Og han er, nettopp gjennom sine reiser, blitt en kristen verdensborger som øyner de langsiktige perspektiver den unge slekt i dag mer og mer tar som en selvfølge. Det er et gunstig, ja såre ønskelig innslag i vår ofte nærsynte lokal-religiøsitet.

Engelstad åpner sin bok med en beundrende og berettiget hyldest til «Europeeren Ronald Fangen», og hans forfatterskap her kan trygt stilles under dette tegn. Men det er i sitt eget navn, med fordypet kristentro og egen klokskap overfor en situasjon radikalt forskjellig fra den som Fangen levde i, at han skriver. Det gjør han med viten, vidsyn og storartet åndelig energi. Jeg kan ikke huske å ha lest noe mer engasjerende fra hans penn (og sjelden fra andres), enn kapitlet om «Gud er død»-problematikken i den moderne livsfølelse. Klarsynt og medfølelse er han også i sin studie over ensomhetsfølelsen hos vår tids mennesker, sympatisk i sin uskrømte kjærlighetserklæring til den brødefulle, men udødelige kristne kirke. I kapitlet «Misjon og kultur» åpner han perspektiver som visst utvider horisonten både hos misjonens venner og dens — vel, mindre begeistrede betraktere. Boken rundes av (noen ville si: tilspisses!) med et Pauli ord til dem som tror dette er en tid for kirkestrid og kristelig borgerkrig bak murene, samt en varm og personlig preken om syndsforlatelse.

«Tiden og troen» er en meget viktig bok, et sant breviar for dem som vil leve sin kristendom fremadvendt i en omskiftelig og dramatisk tid, et intelligent program for mental *aggiornamento* i norsk kristendom. I Den norske kirke og den norske kulturkritikk er det få røster en ville ønske mer lydhørhet og forståelse.

GENIET PRIVAT

«Og nu til noget andet», som *Wessel* sier. På Bjørnson-statuen i Bergen ser vi B. B. i full fart, med flagrende frakkeskjøter — en favnende mann vi synes vi alle har kjent, helt inn i de innerste stuene på Aulestad. Men Henrik Ibsen? Tilknappet, avvisende, utstudert gåtefull. *Bergljot Ibsen* lettet litt på sløret ved sin memoar-bok «De tre», for noen år siden. (De tre var betegnende nok Ibsen, hustruen *Suzanna* og den bortskjemte, forgydede sønnen *Sigurd*, vedvarende fornærmet på hele Norge). *Gerhard Gran* og *Halvdan Koht* har prestert lærde, «klassiske» Ibsen-biografier som nå bare finnes i bibliotekene. En «folkebok» om Ibsen — det er et lyst forlegger-innfall. Teatersjef *Hans Heiberg*, heller ikke ufor med pennen, har virkeliggjort det («Født til kunstner. . . Et Ibsenportrett». *Aschehoug*, 315 sider).

Hans Heiberg.

Det er blitt en meget spennende bok, om en dikter hvis livsoppfatning og menneskebilde visst har hatt en større makt over norsk sinn enn noen av oss kan måle. Ibsen dekket til så mange av sine spor, han hadde bitre ydmy-

(Forts. neste side)

VÆR TIDLIG UTE!

Nye, gode bøker, vakre julekrybber og kunst fra Irland, Frankrike, Tyskland etc. — Kalendere og et enestående utvalg av julekort fra kr. 0.20 til 2.50. Grammofonplater med opptak av kirkemusikk, folke- og protestsanger og musikkhistoriens største mesterverk.

ST. OLAV BOKHANDEL - Akersv. 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48
Åpent kl. 9—16, lørdager til 14. Siste uken før jul åpent til kl. 18.

«Bær hverandres byrder», Gal. 6,2.

CARITAS

Oslo bispedømmes sosialarbeide.

Send din gave til:

CARITAS, Fagerborggt. 17, Oslo 3.

Telefon 69 30 15

Postgiro 202 088 - Bankgiro 40/42.696

Kontaktklubben for eldre og enslige

åpent hus hver onsdag kl. 11—15,
i Europahjemmet, Fagerborggt. 17 II,
Oslo 3.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	} Bergen
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Trondheim
St. Franciskusøstre- nes Moderhus	
Øyenklinikken	} Tønsberg
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	} Hønefoss
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	} Lillestrøm
St. Theresia Hosp.	
St. Franciskus Hosp.	} Tromsø
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Trondheim
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tønsberg
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

kelser å skjule. Heiberg har, uten ufin nærgåenhet, avdekket så mange av dem, og balanserer fint sin fremstilling mellom kritisk ubestikkelighet og dyp respekt. Uforklart står egentlig bare det uforklarlige: Geniets ørneflukt over en grå mark vi i dag kan kartlegge nokså nøyaktig. Her synes jeg hans biografi, lettlest og underholdende som den er, får en ekstra kvalitet: Den viser oss det gåtefulle ved geniet. Ibsen gikk ofte i høy grad «på tøfler». Hans narraktighet, hans feighet, hans kompleksfylte og noen ganger skuffende småskårne personlighet trer temmelig tydelig frem. Men det var jo ikke engang halve historien. Den smerte som, også hos Heiberg, egentlig forblir hans ensomme hemmelighet, forvandlet han til en sang som fikk millioner til å lytte. De grusomme psykiske og sosiale handicaps, ja endog den auto-didaktiske halvannelse som en ville tro var drepene for nettopp en idédikter, hever han seg over, med begavelsens uforklarlige makt. Slik min-

ner den godt fortalte historien om Skiensdikteren som fikk verdensformat oss om noe meget vesentlig: Hva vi «vet» om mennesker er ofte det uvesentligste — til personlighetens innerste mysterium har vi ingen adgang: Sammenhengen mellom verk og person øyner vi egentlig aldri, i dens dypeste beveggrunner. Heller ikke Hans Heiberg viser oss den — forsøket ville vært halsløs gjerning. Hva han viser oss er rikelig nok — og meget fengslende.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 19. november: 6. søndag etter Epifani.

MANDAG: Felix av Valois, bekjenner.

TIRSDAG: Marias ofring.

ONSDAG: Cecilia, jomfru og martyr.

TORSDAG: Klemens I, pave og martyr.

FREDAG: Johannes av korset, bekjenner og kirkelærer.

LØRDAG: Katarina, jomfru og martyr.

SØNDAG 26. november: Siste søndag etter pinse. Matteus 24, 15—35.

MANDAG: Ferialdag.

TIRSDAG: Ferialdag.

ONSDAG: Ferialdag.

TORSDAG: Apostelen Andreas.

FREDAG: Ferialdag.

LØRDAG: Bibiana, martyr.

UNGDOMSLAG

KRISTIANSAND: Det har vært styrevalg i ungdomslaget i St. Angar menighet. Georg Nilsen ble gjenvalgt som formann, Knut Fiala ble sekretær og John Johnsen kasserer.

MARIKONGREGASJONEN, OSLO

Søndag 3. desember: RETRETT.
Retretten begynner med messe i St. Olavs kirke kl. 9.
Alle interesserte damer er velkomne.

Fredag 8. desember: Høymesse i St. Olavs kirke kl. 19.

Søndag 10. desember: Patronatsfest i foreningslokalet kl. 19.30.
Tegningsliste utlagt på St. Josephs Institutt.
Listen inndras 26. november.

FRANCISKUSHELPE, OSLO

Enerhauggt. 4 - Tlf. 67 23 83
Kontortid 11—13.
Alle dager unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET
OSLO KATOLSK BISPEDØMME
Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 20 72 97

Menighetspleien

har midlertidig sitt kontor på St. Josephs
Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

Oslo Katolske Bibliotek

Akersvn. 5, Oslo - Tlf. 20 72 26

Åpent hver dag unntatt lørdag kl. 11-13.

Mandag—Onsdag—Fredag også fra kl.
17—19.

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

FRA BISPEDØMMET: LITURGIEN

VIKTIG BESLUTNING FOR KATOLSKE KVINNER

En overgang til den almindelige norske (protestantiske) versjon av Fader Vår, vil finne sted fra og med 1. søndag i Advent (3. desember). Både flertallet av våre prester og Liturgikommisjonen har uttalt seg til fordel for en slik forandring. Biskopene Rùth og Wember har sluttet seg til forslaget. Endringene skjer ikke minst av økumeniske grunner og blir tre i tallet:

1. Fader Vår du som er i *himmelen* (entall),
2. som *vi* og forlater våre skyldnere (ikke og *vi*),
3. men *fri* oss fra det onde (ikke *frels*).

Konsekvensen blir at man i Messens «libera nos» også må gå over til «Herre vi ber deg, *fri* oss fra alt ondt...»

Dixologien, dvs. tilføyelsen «for riket er ditt» — osv., kan brukes i fellesskap med ikke-katolske kristne (økumeniske møter, osv.).

På sentralstyremøtet som Norske kvinners nasjonalråd holdt på Lysebu på Voksenkollen i dagene 20. til 22. okt. d.å., vedtok et enstemmig sentralstyre å oppta Norges katolske kvinners landsforbund som medlem av Norske kvinners nasjonalråd.

Den formelle opptakelse vil finne sted på N.K.N.s landsmøte i Bodø i tiden 8.—12. juni 1968.

Etter vedtaket ble Norges katolske kvinners landsforbund ønsket hjertelig velkommen i rådet av N.K.N.s formann, stortingsrepresentant Astri Rynning.

Doktor Inger Haldorsen, formann i Bergen kvinneråd, og medlem av N.K.N.s arbeidsstyre repliserte formannens tale med disse ord:

«I snart 15 år har den lille katolske kvinneforening i Bergen (St. Elisabethsforeningen) vært medlem av Bergens kvinneråd, og i alle år vist stor interesse for rådets saker og gått hel-

hjertet inn for å hjelpe både når det gjelder merkesalg og arrangementer. Jeg vil derfor på det varmeste både anbefale og ønske Norges katolske kvinners landsforbund hjertelig velkommen i Norske kvinners nasjonalråd.»

Viseformannen Haldis Bage som representerte Norges katolske kvinners landsforbund, da formannen Dagny How var i Rom, takket for velkomsthilsenen og gode ord, og forsikret at vårt landsforbund ville gå inn for et helhjertet samarbeid med N.K.N. Likeledes var det hennes håp

(Forts. neste side)

TRONDHEIM

INGV. ALSTAD

Fisk - Sild

Illevollen 32 - Tlf. 20 291
Trondheim

BERGEN

BRODERI SERVICE

Kunststopperiet «Special»

A. Nagell Olsen og R. Finne

Telefon 15 892

BERGEN

Torvplm. 1

BERGEN

KIM

Wallendahl

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

Giertsen
i Småstrandgaten

BOKHANDEL BERGEN

DIDR.

MEHN - ANDERSEN

LEGE- og SYKEREKVISITER
Bergen

FLYGEL - PIANO ORGELFABRIKK

Jacob Knudsen

Dan Hansensgt. 9

CARL HARTWIG A/S

Utstyr for leger

og sykehus

WILLY BJARNOLL

MALERMESTER

Tlf. 75 573

BERGENS GJÆRDENEFABRIK A/S

Montering av gjerder

Tlf. 15 522 - 14 731

JOHAN AKSDAL A/S

BERGEN

«Karavane» Kaffe-Brenneri

og ønske at N.K.N. og N.K.K.L. måtte lære av hverandre og i fellesskap arbeide for fred og forståelse på det internasjonale plan.

Sentralstyre i Norske kvinners nasjonalråd hadde denne gang latt Norsk utviklingshjelp få en bred plass på programmet.

Informasjonssjef Leif Vetlesen fortalte bl. a. fra arbeidet i Chile hvor

han nettopp hadde vært, om familieplanlegging etc.

Mange kvinnerådsformenn ba om navn og adresse på formennene i de katolske kvinneforeningene rundt i landet. De ville gjerne søke kontakt og samarbeide.

BISPESYNODE —
(Forts. fra side 350)

Bologna, som har stått for den daglige ledelse av den liturgiske kommisjon og som har måttet tåle hard kritikk for det, ble synoden en velfortjent oppmuntring. Der finnes neppe noe område hvor det er blitt arbeidet så effektivt som på den liturgiske front. Vi kan vente oss nye tegn

BERGEN

A. K. EGGE A/S

Frukt og grønnsaker

En gros

a.s. Vernøe & Gulbrandsen

FOTOSERVICE - BERGEN

Hos oss finner De alt i
Undertøy - Sengeutstyr

FABRIKUTSALGET A/S

JACOB L. BERSTAD

Konforutstyr

Bergen - Oslo

Johan M.
BENTZON
A/S

En gros - Telefon 10 106

*Bestikkmønstrene som vekker
beundring for sine eksklusive designs,
vakre former og utførelse.*

Theodor Olsens Efff.

JUVELER SMÅSTRANDGT 4
SØLVVAREVERKSTED

$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

Odd Klanderud

RØRLEGGERFIRMA

Kroken 8 Tlf. 15 682

Eches Fabrikhandel

NYGÅRDSGT. 19

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, Radio-
og Utstyrsforretning

TORNØEGÅRDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM

Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk

Solheimgt. 25
Tlf. 99 016

Bergen

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

FORSIKRINGSSELSKAPET
VERTA

SAMMENSLUTTET MED

ÆOLUS og Bergens Brand

A/S MARGARINCENTRALEN

Konfekt - Sjokolade - Drops
ALLIANCE KONFEKTFORRETNING

Tlf. 11 907 - Nygårdsgt. 1
Bergen

Bergensmeieriet

Martens

BRØD OG KAKER
TIL HVERDAG OG FEST

på fornyelse: større variasjon i messens Canon, en liten forandring av innstiftelsesordene for å bringe dem bedre i samklang med den evangeliske tekst, større deltagelse av legfolket i messen. Kort sagt alt vil bli gjort for at liturgien ikke lenger skal være en museumsgjenstand, men virkelig en del av det katolske fellesskap midt i vår tids verden. Et punkt som flere biskoper har nevnt, er at legfolket helst skulle kunne ta imot Kristi Legeme i hånden, som det også ble gjort i oldtiden, og ikke bli matet av presten som barn.

Synodens siste dager ble dessverre preget av pavens voksende tretthet og dårlige helbred. Synoden måtte avsluttes og sende sitt fredsbudskap til verden uten ham.

Hvordan skal man så vurdere resultatet av denne første bispesynode? Journalister som ikke kan mistenkes for å undervurdere Vatikankonsilet, har skrevet at synoden på sin måte er av like stor betydning som konsilet, fordi den innleder, og det på en varig måte, en ny stil i ledelsen av verdenskirken. Bispekonferansene har vist seg å være de bærende bjelker i kirkens moderne struktur: den enkelte biskop blir muligens mindre selvstendig, men til gjengjeld blir bispeembedet styrket. Pluralismens nødvendighet lar seg ikke mer diskutere: Kirken er

én, men den kan ikke de samme uttrykksformer overalt.

Bispesynoden forsterker således det som konsilet hadde innledet, men betyr allikevel noe nytt. Redskapet er ikke helt gjennomprøvet ennå, og mange ting kan sikkert forbedres. Det er særlig av vital betydning for bispekollegiet å samordne sin innsats med teologenes forskning på den ene siden og legfolkets stimulans på den andre siden. Hele Guds folk må være

med, og ikke bare hierarkiet. Men noe vesentlig er allerede oppnådd, nemlig at den romerske kuries ledere har fått et forum hvor de kan møte de biskoper som arbeider i alle verdensdeler, så kirkens sentrale administrasjon ikke lenger lukker seg inne i sine romerske sirkler, men blir nødt til å ta hensyn til det pulserende liv ute i verden. Bispesynoden er ikke den eneste løsning på dette kommunikasjonsproblem, men den kan bidra til å løse det.

OSLO

Joh. Weydahl & Co.

Oslo - Centralb. 68 18 07

KAFFE
og
HERMETIKK
en gros

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

WISBECH
ARTIFISIELSKAP

MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvai 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

OSLO

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II
Tlf. 33 36 24 - Oslo
Tifgr.adr.: RUSTFRIKNUT

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernb. Getzgate 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen
TØYENGT. 2. Oslo

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« KLAR »

Fåes i banker over hele landet

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetsarbeide.
Tlf. 21 69 06

TÅSEN BOK OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05
Privat 55 77 87 - 69 43 72

ØVRE SLOTTSGATE 8, OSLO

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontingent o. l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo. Tlf. 20 72 48.

«HIMMEL OG HAV»

Ordene over disse linjer kan godt, berøvet sine anførselstegn, tolke anmelderens følelser etter generalprøven på Nils-Reinhardt Christensens nye film av dette navn. Det synes å være en uskreven regel på kritiker-hold at man skal strekke seg noe velvillig, når det gjelder å «oppmuntre» norsk film. Det faller dessverre etter hvert vanskelig — norsk film, enten den er i den alvorlige eller den lette genre (den siste er sjelden mindre vanskelig!), har som helhet ennå en lang, lang seilas, før den når opp til rimelig internasjonal standard. Og det må det kvalitets-bevisste publikum nødvendigvis veiledes om, dersom vi skal komme ut av det lokale uføre, som nå begynner å få litt for få unntagelser og litt for mange år på seg.

Efterhvert er alt det *materielt-tekniske* ved filmproduksjonen blitt merkbart bedre, tildels høyt prisverdig og profesjonelt: Foto, farver, kameraføring, film-musikk, lyd (det siste ennå usikkert). Det som svikter, igjen og igjen og igjen, er evig det samme: Manus, dialog, personinstruksjon, replikkføring. Så også her.

«Himmel og hav» er en fortsettelse av de populære «Stompa»-filmene, med den friske og godt utseende *Ole Enger* som russegutt på førstereis ombord i en 20 000-tonner på vei til Montreal. Historien er syltynn: Litt lettent miljøskildring, en gutte-forelskelse i «Gnisten» (*Eva Opaker*), marginale farse-løyer, litt knute på tråden og stor forsoning etter en smule vilt usannsynlig livsfare. En har satset på den (av *Sverre Bergli*) godt fotograferte *rammen* — det blir en knapt nok kamouflert og ikke særlig merkelig reiseskildring.

Manus er dessverre idéfattig og pinlig ubegavet, preget av norsk films velkjente og fatale omtrentlighet og «går det så går det». Det går ikke. De glimt av forloren «livsfilosofi» Christensen her og der har villet legge inn i den harmløse historien er grunnere enn den flateste ukeblad-dypsindighet — hovedsaklig enslags oppblåst astrologi. Vi møter bredt overmarkerte «typer» — antydningens kunst

er hos oss fremdeles uoppdaget, innenfor et medium som med voksende mekanisk presisjon og følsomhet, pr. linse og mikrofon, avslører ubønnhørlig den altfor tunge labb. *Eva Opaker* kan turnere *Egil Monn-Iversens* behendige, men merkelig pregløse pop-sanger (til *André Bjerkes* pussige vers), men blir beklemmende amatørmessig, med skolepike-diksjon, når hun forsøker å spille. Det er mildt sagt betenkelig, i en hovedrolle! Noe bedre kommer *Ole Enger* fra det — ungdom kan erstatte så meget, om ikke alt. Og hva med de *profesjonelle* — de eldre i håndverket som skulle kjenne sitt fag? Såvel den menenskelige *Arve Opsahl* (som vel etterhvert må ønske seg noe bedre enn sine barnslige bø-bø-roller?) som den underfundige *Rolf Just Nilsen* overspiller sin skikkelser, med tung teater-bunden replikkføring, kraftig understrekning og blunk med øyet. Er vi virkelig så dumme og sentenkte, vi ute i kinosalen, at vi må ha det så tydelig? «Himmel og Hav tar i hvert fall ingen sjanser: Gapskratten skal frem, om den så skal komme bare

fra galleriet og de mindreårige. Her er de vanlige ingredienser: Enkel og omstendelig fyllekomikk, «naturlig» jargong som klinger påfallende umuntlig, (synkroniseringen er heller ikke helt perfekt), den tykke tomsings uhell udi kjærlighet — gamle prøvede fjelebod-løyer.

Dette er i det hele tatt det betenkeligste ved både denne filmen og ved de altfor mange fjols til fjells og fjols til sjøs i norsk film: Her satses, sikkert med støtte i kassa-resultatene, på en grov og trist undervurdering av den angivelig «folkelige» smak. Med andre ord: Her spilles «ned» — fordi det er trygt. Vel er vi et uglied folk. Men av all vår latter, er den som norsk film regelmessig satser på, den fattigste. Bevilgninger og støtte-ordninger er ganske visst utilfredsstillende. Men om de så tre-dobles vil de aldri kunne erstatte det som *egentlig* mangler: En smule kultur, ærgjerighet og vel anvendt talent. Pengene til neste fjolsefilm ville være bedre anvendt som studie-stipendium for norske instruktører til London, Praha og Paris. *hrm.*

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., Helge Erik Solberg, Gunnar Magnus og Jan Cato Mollestad.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
24 nr. årlig. - Postgiro 204 648